

Advies nr 24/2010 van 30 juni 2010

Betreft: Voorontwerp van koninklijk besluit houdende uitvoering van diverse bepalingen van de Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

Gelet op de wet van 8 december 1992 *tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens* (hierna WVP), inzonderheid artikel 29;

Gelet op het verzoek om advies van de heer Stefaan De Clerck, Minister van Justitie ontvangen op 31/05/2010;

Gelet op het verslag van de heer Frank Schuermans;

Brengt op 30 juni 2010 het volgend advies uit:

A. Inleiding

1. De Minister van Justitie heeft op 31 mei 2010 aan de Commissie een advies gevraagd betreffende een ontwerp van koninklijk besluit houdende uitvoering van diverse bepalingen van de Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.
2. Gelet op de aanneming van de Wet van 4 februari 2010 betreffende de methoden voor het verzamelen van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, werden aan de Koning verschillende bevoegdheden overgelaten teneinde uitvoeringsmaatregelen te nemen voor de nieuwe, gewijzigde bepalingen van de organieke Wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

B. Analyse van het ontwerp van koninklijk besluit

3. In de aanhef zou het opportuun zijn het volgende te formuleren: "Gelet op het advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, gegeven op 30 juni 2010". Inderdaad, het onderzoek van de Commissie bleef niet uitsluitend beperkt tot de artikelen 12, 13 en 14 maar had betrekking op het volledige ontwerp van koninklijk besluit.

Gebruik van een valse naam

(artikel 13/1 van de wet van 30 november 1998 ~ artikel 2 van het ontwerp van KB).

4. Het diensthoofd van de inlichtingen- en veiligheidsdienst houdt een specifiek logboek bij met daarin:
 - de lijst met gebruikte valse namen en het verband met de agent die deze gebruikt;
 - de data, de context en, desgevallend, de incidenten die plaatsgevonden hebben bij het gebruik van de valse naam.

Toegang tot de gegevensbanken van de openbare sector

(artikel 14, 4de lid van de wet van 30 november 1998 ~ artikel 3 van het ontwerp van KB)

5. Indien de inlichtingen- en veiligheidsdienst rechtstreeks toegang heeft tot de databank:
 - wordt een nominatieve lijst bijgehouden met de personen die gemachtigd zijn om toegang te hebben en wordt deze lijst permanent ter beschikking gehouden van de Commissie;
 - wordt een logbestand (m.a.w. een logging van de toegangen tot de databank) gegenereerd bij iedere raadpleging. Dit wordt gedurende minimum 12 maanden bewaard.

6. Artikel 14, 4^e lid van de organieke wet laat in het midden of de toegang tot de gegevensbanken van de openbare sector ook heimelijk kunnen geschieden. Derhalve stelt zich de vraag of het niet opportuun is in principe de beheerder van de gegevensbank op de hoogte te stellen van de raadpleging telkens dergelijke raadpleging door de inlichtingendiensten gebeurt teneinde het transparantiebeginsel te eerbiedigen. Een notificatie in die zin lijkt immers noodzakelijk. Slechts met een gedegen motivering zou hiervan dan kunnen afgeweken worden, desgevallend na advies van de bestuurlijke commissie, nu een heimelijke raadpleging van andermans databank niet voor de hand liggend lijkt. Uiteraard dienen de nodige maatregelen te worden genomen opdat dergelijke notificatie het heimelijk karakter van het inlichtingenwerk niet in het gedrang zou brengen wat bijvoorbeeld zou kunnen door slechts één of enkele personen te verwittigen en andere technische maatregelen. Deze opmerking klemt des te meer nu, in het geval er geen rechtstreekse toegang voorzien is, de agent van de inlichtingendienst zijn legitimatiekaart dient voor te leggen aan de beheerder van de databank (cf. punt 7).

De voorziene termijn van 12 maanden lijkt wel een minimum. De commissie beveelt aan loggegevens gedurende 10 jaar bij te houden, a fortiori wanneer het om heimelijke consultaties van andere databestanden gaat.

Deze termijn van 10 jaar is gelijkaardig aan wat gebruikelijk is in de sociale sector en opgelegd wordt door de afdeling sociale zekerheid van het Sectoraal Comité van de Sociale Zekerheid en van de Gezondheid. Investeringsgewijs betekent dit slechts een kleine meerinspanning en deze termijn laat met veel meer zekerheid toe misbruiken nog op een nuttige manier te kunnen achterhalen tijdens een latere controle of inspectie.

7. Indien de inlichtingen- en veiligheidsdienst geen rechtstreekse toegang heeft tot de databank:
- worden de gegevens onmiddellijk aan de agent van de inlichtingen- en veiligheidsdienst meegedeeld op vertoon van zijn legitimatiekaart.

De Commissie beveelt aan dat naar analogie van wat voorzien is voor de rechtstreekse toegang, een logbestand met de aanvragen zou bijgehouden worden door de beheerder van de databank en dat een schriftelijk spoor van deze raadpleging eveneens zou bewaard worden op het niveau van de inlichtingen- en veiligheidsdienst. Inderdaad, ook deze raadplegingen moeten evengoed gelogd worden.

8. Een veiligheidsconsulent wordt aangeduid in de schoot van elke inlichtingen- en veiligheidsdienst: hij is belast met de naleving van de wet bij iedere aanvraag van gegevens en voor het nemen van alle nuttige maatregelen teneinde de veiligheid van de geregistreeerde informatie te verzekeren (artikel 4 van het ontwerp van KB).

De Commissie benadrukt ook het belang van de onafhankelijke positie die de aangestelde voor de gegevensbescherming of veiligheidsconsulent dient te hebben in de organisatie. Hij dient enkel verantwoording af te leggen en rapporteert aan het hoofd van de inlichtingen - of veiligheidsdienst (met name de administrateur-generaal van de Veiligheid van de Staat of de Chef van de Algemene Dienst Inlichtingen en Veiligheid). Hij moet ook de mogelijkheid hebben, zonder vrees op sancties of andere negatieve gevolgen, van rechtstreeks te rapporteren aan de bestuurlijke commissie en de bestuurlijke commissie of het Comité I moet in de mogelijkheid zijn betrokkene rechtstreeks te bevragen. Belangrijk is tot slot dat betrokkene een zekere statutaire bescherming geniet zoals dat bijvoorbeeld het geval is voor de leden van het Controleorgaan voor de politionele informatie (cf. art. 44/7, laatste lid van de Wet van 5 augustus 1992 op het Politieambt) zodat hij of zij in volle onafhankelijkheid zijn functie kan vervullen.

De Commissie merkt op dat een verschillende terminologie wordt gebruikt (zowel in het Frans als in het Nederlands) zodat het risico ontstaat op een uiteenlopende interpretatie: het ontwerp van Koninklijk besluit voert een "raadsman voor de veiligheid van de gegevens" in (in het Frans: "conseiller à la sécurité des données"). De Commissie beveelt veeleer aan de formulering van artikel 4 van het ontwerp van Koninklijk besluit aan te passen aan de bestaande terminologie : hetzij door zich te baseren op artikel 17 bis van de WVP (aangestelde voor de gegevensbescherming – *préposé à la protection des données*); hetzij door zich te baseren op artikel 10 van de Wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen (consulent voor de informatieveiligheid – *consultant en sécurité de l'information*).

9. Welke ook de benaming weze die uiteindelijk door de auteurs van het ontwerp van Koninklijk besluit zal weerhouden worden, zal deze "raadsman voor de veiligheid" de facto eveneens de functie uitoefenen van "aangestelde voor de gegevensbescherming" (in het Frans: *préposé à la protection des données*) in de zin van artikel 17 bis van de WVP..

Identiteit en fictieve hoedanigheid

(artikel 18/13 van de wet van 30 november 1998 ~ artikel 6 van het ontwerp van KB)

10. Het diensthoofd van de inlichtingen- en veiligheidsdienst houdt een specifiek logboek bij met daarin:
 - de lijst met gebruikte fictieve identiteiten en hoedanigheden en het verband met de agent die deze gebruikt;
 - de data, de context en, desgevallend, de incidenten die plaatsgevonden hebben bij het gebruik van deze fictieve identiteiten en hoedanigheden.

De Commissie zou eveneens graag zien dat het logboek minstens 10 jaar bewaard wordt nadat de FIK niet meer actief is (cf. randn° 6).

Vernietiging van opnamen van communicaties

(artikel 18/17 van de wet van 30 november 1998 ~ artikel 7 van het ontwerp van KB)

11. De vernietiging zal gebeuren met behulp van de meest geschikte technische methodes, rekening houdend met de evolutie van de technologie ter zake, zodat ze onmogelijk nog geëxploiteerd kunnen worden.

Vergoeding voor de medewerking met de inlichtingendiensten

(artikel 18/18 van de wet van 30 november 1998 ~ artikel 8 van het ontwerp van KB)

12. Deze bepalingen geven geen aanleiding tot opmerkingen.

Toezicht op de uitzonderlijke en specifieke methoden

(artikelen 43/1 en 18/10 van de wet van 30 november 1998 ~ artikel 9 van het ontwerp van KB)

13. Een onafhankelijke administratieve *ad hoc* commissie wordt door de wet belast met het toezicht op de uitzonderlijke en specifieke methoden voor inzameling van gegevens door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (artikel 43/1).
14. Deze commissie wordt regelmatig (via beveiligde elektronische weg) geïnformeerd over het verloop van de uitzonderlijke methoden (artikel 9 1ste lid van het ontwerp van KB). Bovendien moet iedere uitwisseling van beslissingen of machtigingen – en in het algemeen van elk document - tussen deze commissie en de inlichtingen- en veiligheidsdienst gebeuren volgens de regels en richtlijnen betreffende de overdracht van geclassificeerde informatie krachtens de Wet van 11 december 1998 (artikel 11, 6de lid van het ontwerp van KB).
15. De gegevens die verzameld worden in omstandigheden die de geldende wettelijke bepalingen niet respecteren, worden onverwijld, met het oog op hun bewaring, in een verzegelde omslag geplaatst op een beveiligde plaats die door de commissie bepaald wordt (bedoeld in artikel 43/3). In afwachting van de beslissing van het Comité I (overeenkomstig artikel 43/6 § 1 van de Wet van 30 november 1998), worden de gegevens in elektronische vorm onleesbaar gemaakt zodat zij niet langer geëxploiteerd kunnen worden (artikel 12 van het ontwerp van KB)
16. De vernietiging van deze onwettig verkregen gegevens gebeurt onder toezicht van de commissie (bedoeld in artikel 43/3) en met behulp van de meest geschikte technische methodes, rekening houdend met de evolutie van de technologie ter zake, zodat ze onmogelijk nog geëxploiteerd kunnen worden. Een vernietigingsrapport wordt hiertoe opgesteld (artikel 13 van het ontwerp van KB).

17. De Commissie beveelt aan artikel 12 van het ontwerp van KB beter te formuleren: de "papieren" gegevens worden op een beveiligde wijze bewaard zonder mogelijkheid op toegang. Hetzelfde zou moeten gelden voor de elektronische gegevens.
- Er moet ook worden voorzien dat deze gegevens ontcijferd kunnen worden (opnieuw leesbaar gemaakt) indien het Comité I een gunstige beslissing neemt met betrekking tot de gebruikte methode.

Bevoegdheid van het Comité I en de CBPL

(artikel 14 van het ontwerp van KB).

18. In het raam van het onderzoek van dossiers op basis van artikel 13 van de WVP (onrechtstreekse toegang tot gegevensverwerkingen uitgevoerd door de politiediensten of door de inlichtingen- en veiligheidsdiensten), kan de Commissie zich tot het Comité I richten volgens de volgende procedure:
- een gemotiveerde aanvraag (en ingediend volgens de regels betreffende de overdracht van geclassificeerde informatie);
 - ondersteund door een redelijk vermoeden;
 - dat de persoonsgegevens verkregen werden via een uitzonderlijke of specifieke methode;
 - en met miskennis van de Wet van 30 november 1998.
19. De Commissie zal dus in het raam van het onderzoek van dossiers op basis van artikel 13 van de WVP de noodzakelijke controles kunnen verrichten met kennis van zaken.
20. De Commissie merkt op dat de toegang tot *a priori* wettelijk verkregen gegevens steeds mogelijk blijft, zonder bijzondere procedure, via een vraag aan de betrokken inlichtingen- en veiligheidsdienst (artikel 32 van de WVP).

OM DEZE REDENEN,

Gelet op de opmerkingen die werden geformuleerd in onderhavig advies, verstrekt de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer een **gunstig** advies over het ontwerp van koninklijk besluit, mits rekening wordt gehouden met haar opmerkingen in de punten 3, 6, 7, 8 en 17.

Voor de Administrateur m.v.,

De Voorzitter,

(get.) Patrick Van Wouwe

(get.) Willem Debeuckelaere